

บทที่ 2

กรอบทฤษฎีและแนวคิด

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์'ข่าวท้องถิ่น'ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี" ซึ่งฝ่ายข่าวของสถานีฯ เป็นผู้รับผิดชอบการผลิตนั้น ในฐานะผู้ทำการสื่อสารมวลชน ซึ่งจำเป็นต้องอิงกรอบทฤษฎี ในเรื่อง ผู้ปิดเปิดประตูสาร (Gatekeeper Theory) ประกอบการวิเคราะห์ กับทฤษฎีการกำหนดวาระ (Agenda - Setting Theory) ซึ่งเกิดจากการกำหนดประเด็นปัญหาต่าง ๆ โดยใช้มุมมองของผู้สื่อข่าวสถานีฯ เป็นประเด็นสำคัญ

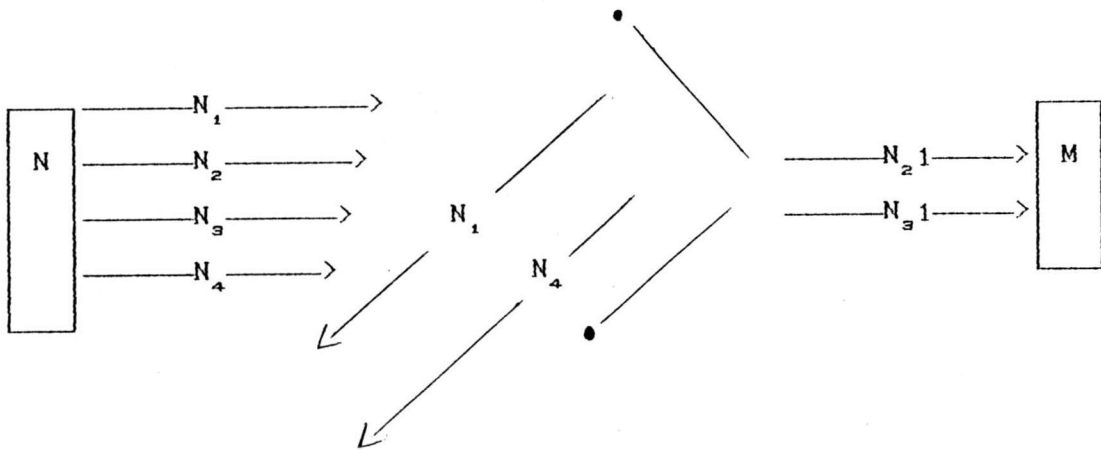
ในขณะเดียวกัน แนวคิดในเรื่องคุณค่าและโครงสร้างของข่าวนั้น ก็เป็นสิ่งที่ได้แฝงอยู่ในการพิจารณาตัดสินใจทำข่าวและคัดเลือกโดยผู้สื่อข่าวของสถานีฯ ได้เลือกหยิบยกคุณค่าข่าวบางประเด็นจากแนวคิดของ Allan Bell, Galtung และ Ruge พร้อม ๆ กับความรับผิดชอบในหน้าที่ของการเป็นสื่อมวลชนที่จำเป็นต้องสร้างสารให้ตรงกับผู้รับสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งนับเป็นนโยบายหลักของการจัดตั้งสถานีฯ ที่กรมประชาสัมพันธ์ได้วางไว้ ฉะนั้น จึงได้หยิบยกเอาแนวคิดในเรื่องการสร้างสารให้ตรงกับความต้องการของผู้รับสารในประเทศกำลังพัฒนา (Wilbur Shramm) มาเป็นส่วนในการพิจารณาประกอบการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งรายละเอียดของแต่ละทฤษฎี และแนวคิดทั้งหมด ได้หยิบยกมาอธิบายไว้ ดังนี้

ทฤษฎีผู้ปิดเปิดประตูสาร (Gatekeeper Theory)

แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ "ผู้เฝ้าประตู" (Gatekeeper) นี้ มาจากข้อเขียนของ เค ลูวิน (Lewin, K, 1947) ซึ่งให้ข้อสังเกตว่าข่าวสารมักจะไหลผ่านช่องทางต่าง ๆ อันประกอบด้วยบริเวณประตู ซึ่งมีการปล่อยหรือกักข่าวสารต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หรือโดยวินิจฉัยของผู้เฝ้าประตูเองว่า จะยอมให้ข่าวสารใดไหลผ่านไปได้อหรือไม่ แนวคิดนี้ได้ถูกนำมาอธิบายลักษณะการไหลของข่าวสารในกระบวนการสื่อสารมวลชน ลูวิน เคยกล่าวไว้ว่า การเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ประตู (Gate) นำไปสู่ความเป็นกลาง คือ เมื่อ

เราเข้าใจถึงองค์ประกอบ ซึ่งเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจของผู้เฝ้าประตู... อย่างไรก็ตาม เป็นความจริงที่ว่าอิทธิพลในส่วนของผู้เฝ้าประตูในช่องทางการสื่อสาร เป็นสิ่งที่ควรได้รับการพิจารณาอย่างยิ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้เฝ้าประตู และขึ้นอยู่กับสถานการณ์ทั้งหมดภายใต้ช่องทางการสื่อสารนั้น

ดี เอ็ม ไวท์ (White, D.M., 1950) ได้นำแนวคิดเรื่อง "ผู้เฝ้าประตู" มาใช้เป็นครั้งแรกในการศึกษากิจกรรมของบรรณาธิการข่าวโทรทัศน์ของหนังสือพิมพ์ว่ามีส่วนคล้ายกับผู้เฝ้าประตู เนื่องจากมีข่าวจำนวนมากมาที่ส่งมาทางโทรทัศน์ บรรณาธิการข่าวจะต้องเลือกข่าวเพียงบางชิ้นที่มีความเหมาะสมมาลงตีพิมพ์ ฉะนั้น ประเด็นที่ใช้ในการศึกษาก็คือ ต้องการที่จะเรียนรู้ว่าบรรณาธิการได้ใช้เกณฑ์ส่วนตัวที่ไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนมากนักเพียงไรในการคัดเลือกข่าวผลของการศึกษาพบว่าส่วนหนึ่งของการคัดเลือกข่าวเป็นเรื่องของความต้องการขององค์กรและอีกส่วนเกี่ยวกับความต้องการของผู้รับโดยมีแบบจำลองดังรูป

- N = แหล่งที่มาของข่าวสาร
- $N_{1,2,3,4}$ = เรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นข่าว
- N_{21}, N_{31} = เรื่องราวต่าง ๆ ที่เลือกสรรไว้
- M = ผู้รับสาร
- N_1, N_4 = เรื่องต่าง ๆ ที่ต้องทิ้งไป

จากแนวคิดของทฤษฎีนี้ จะนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงการตัดสินใจคัดเลือกข่าวโดยบรรณาธิการข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบ คัดเลือก และเรียบเรียงข่าวก่อนนำไปออกอากาศในแต่ละวัน

นอกเหนือจากการนำทฤษฎีดังกล่าวมาเป็นแนวทางวิเคราะห์การตัดสินใจ คัดเลือกข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรีแล้ว ทฤษฎีนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการกำหนดวาระในเรื่องของการเลือกเน้นประเด็นปัญหาหรือหัวข้อที่ต้องการรายงานข่าวसारออกไปสู่ผู้รับสาร โดยผู้สื่อข่าวหรือบรรณาธิการข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี ในฐานะผู้ปิดเปิดประตูสาร เป็นผู้กระทำการกำหนดวาระดังกล่าว ดังรายละเอียดของทฤษฎีการกำหนดวาระ ต่อไปนี้

ทฤษฎีการกำหนดวาระ (Agenda - Setting Theory)

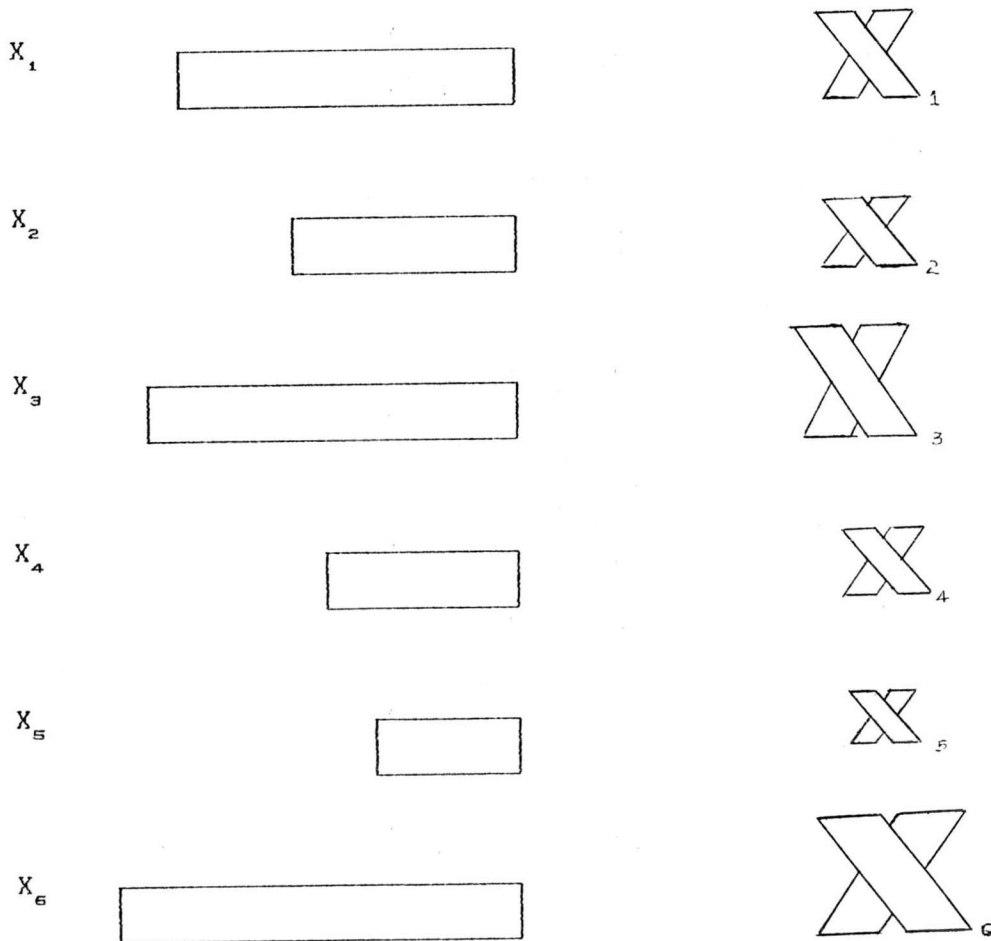
ในการพิจารณาถึงผลของการสื่อสารมวลชน ได้มีสมมติฐานข้อหนึ่งซึ่งได้รับการสนใจศึกษาจากนักวิจัยการสื่อสารมวลชนในระยะหลังมากพอสมควร นั่นคือสมมติฐานว่าด้วยหน้าที่ในการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาโดยสื่อมวลชน (the agenda-setting function of mass media) ซึ่งหมายถึงการเสนอหรือไม่เสนอข่าวสารเรื่องใดเรื่องหนึ่งของสื่อมวลชนมีผลให้สาธารณชนมีความคิดเห็นคล้ายตามว่า เรื่องนั้นเป็นหัวข้อหรือประเด็นที่มีความสำคัญหรือไม่มีความสำคัญที่จะนำมาคิดพิจารณากัน เช่น การที่หนังสือพิมพ์ให้ความสนใจต่อปัญหาเศรษฐกิจ โดยการเน้นเสนอข่าวหรือบทความความคิดเห็นในเรื่องนี้เป็นพิเศษ ก็มีผลทำให้ประชาชนทั่วไปในเวลานั้นมีความรู้สึกว่ ปัญหาเศรษฐกิจเป็นเรื่องที่สมควรแก่การนำมาคิดพิจารณาหรือสนทนากัน

หน้าที่ของสื่อมวลชนในการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1972 โดย McCombs, M.E. and Shaw D.L. (1972) เป็นผู้เสนอแนะ อย่างไรก็ตามนักเขียนข่าวบางคนกล่าวว่า แนวความคิดนี้มีใช้ของใหม่ Lippmann, W. (1922) เคยกล่าวความคิดเห็นในวารสาร public opinion เมื่อปี ค.ศ. 1922 ถึงบทความของสื่อมวลชนว่า "สื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างภาพต่าง ๆ ในหัวสมองของคนเรา" ซึ่งก็

คล้ายคลึงกับแนวความคิดในเรื่องหน้าที่การกำหนดหัวข้อเรื่องให้พิจารณาของสื่อมวลชนตามแนวคิดของแม็คคอมส์และโซว์ นอกจากนี้ Cohen, B.C., (1963) ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดในเรื่องนี้ เขาเคยกล่าวถึงอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ในการเป็นผู้บอกกับผู้อ่านว่าเรื่องอะไรควรจะต้องคิด (What to think about) ซึ่งตรงกับแนวความคิดในเรื่องการกำหนดหัวข้อเรื่องให้พิจารณา

McQuail, D. and Windahl, S., (1981) ได้สรุปแนวความคิดของการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาเป็นลักษณะแบบจำลองดังนี้

ประเด็นปัญหา การให้ความสนใจของสื่อมวลชน การรับรู้ที่ตามมาของสาธารณชนต่อประเด็น
ต่าง ๆ กัน เหล่านี้

ในแบบจำลองนี้ X ทางซ้ายมือก็คือประเด็นปัญหาหรือหัวข้อต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมที่สื่อมวลชนหยิบยกมานำเสนอให้สาธารณชนรับทราบ การนำเสนอเรื่องเหล่านี้โดยสื่อมวลชนมากน้อยต่างกัน (แสดงโดยรูปแท่งแนวนอน) ผลที่ตามมาก็คือ ทำให้สาธารณชนรับรู้ในประเด็นหรือหัวข้อเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ไม่เหมือนกัน ประเด็นที่ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนในการนำเสนอมากก็ได้รับการพิจารณาเป็นหัวข้อเรื่องที่สำคัญมากด้วย (ขนาดของ X ทางขวามือ แสดงระดับความสำคัญที่พิจารณาโดยสาธารณชน) ตามรูปแบบจำลองจะเห็นว่า X1X4 และ X6 ได้รับความสนใจในการนำเสนอจากสื่อมวลชนมาก ก็ได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญมาก ส่วนประเด็นอื่น ๆ (X2X3 และ X5) ก็มีความสำคัญรองลงไปในสายตาของสาธารณชน

แนวความคิดในเรื่องการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาของสื่อมวลชนนี้ มิได้แสดงว่าสื่อมวลชนมีจุดมุ่งหมายที่จะมีบทบาท ในประเด็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเวสลิย์และแม็คลิน (1957) เรียกว่า "advocacy role" แต่ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้เลือกสรรกลั่นกรอง หรือที่เวสลิย์กับแม็คลิน เรียกว่า "ผู้เฝ้าประตู" (gatekeeper หรือ channel role) เท่านั้นเอง สื่อมวลชนตามแนวความคิดในเรื่องการกำหนดหัวข้อเรื่อง พิจารณาทำหน้าที่เป็นผู้เสนอวาระปัญหาหรือหัวข้อเรื่องต่าง ๆ ในสังคมในลักษณะข่าวและความคิดเห็นให้สาธารณชนได้พิจารณาว่า อะไร เป็นเรื่องที่จะนำมาคิดพิจารณาหรือสนทนากลั่นกัน

ดังนั้น ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดวาระ (Agenda Setting Theory) จึงมุ่งวิเคราะห์หน้าที่หรือผลของสื่อมวลชนในด้านข่าวสาร (information) แทนด้านการชักจูง (persuasion) สมมุติฐานสำคัญกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการที่สื่อมวลชนเลือกเน้นประเด็นสำคัญของหัวข้อ (topic) หรือ ปัญหา (issue) ในการรายงานข่าวสารกับการที่ผู้รับสาร หรือมวลชนตระหนักถึงสาระสำคัญ (salience) ของหัวข้อประเด็นหรือปัญหานั้น ๆ

ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดวาระนี้ แทนที่จะเน้นการเปลี่ยนทัศนคติและความเห็นตามแนวคิดเก่า กลับมุ่งวิเคราะห์วิวัฒนาการของความคิด (cognitions) เกี่ยวกับปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หากมองในด้านการสื่อสารก็คือการเน้นความสำคัญของหน้าที่ในการเสนอข่าวสารมากกว่าหน้าที่ในการชักจูง

ตามแนวคิดนี้จึงถือได้ว่า ผู้ผลิตข่าวคือนักข่าวหรือบรรณาธิการข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี ในฐานะผู้บิดเบือนประตูลายเป็นผู้กำหนด (set) ปัญหาหรือประเด็นของข่าวสารที่ต้องการนำเสนอสู่ประชาชนในพื้นที่

ฉะนั้น ทฤษฎีนี้จะนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาหลักเกณฑ์การกำหนดวาระ เพื่อให้มีความสำคัญกับประเด็นของข่าวนั้น ๆ ของนักข่าวหรือบรรณาธิการข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดราชบุรี

นอกเหนือจากการวิเคราะห์หน้าที่ของท้องถิ่น ตลอดจนการตัดสินใจคัดเลือกข่าว โดยอาศัยแนวทางจากทั้ง 3 ทฤษฎีดังกล่าวแล้ว เพื่อที่จะเป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณค่าและโครงสร้างของข่าว ยังจำเป็นต้องอาศัยแนวคิดในเรื่องคุณค่าและโครงสร้างของข่าวมาเสริมการพิจารณาอีกทางหนึ่งด้วย

แนวคิดในเรื่องคุณค่าและ โครงสร้างของข่าว

ได้มีผู้นิยามและให้คำจำกัดความของคำว่า "ข่าว" ได้มากมายหลายประการ แต่ "ยังไม่มีจำกัดความอันใดที่เหมาะสมที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุที่ว่าลักษณะของข่าวได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และบางครั้งคำจำกัดความของคำว่า ข่าว ส่วนใหญ่จะมาจากความคิดเห็นของบรรณาธิการ และของแต่ละบุคคลในสังคมที่เกี่ยวข้อง (ดร.ณิ หิรัญรักษ์ , 2529)

ดังนั้น ความหมายของคำว่า "ข่าว" ซึ่งถึงแม้ว่าจะแตกต่างกันออกไปตามแต่ใครจะกำหนดคำจำกัดความ "ไม่มีใครสามารถจะกำหนดคำนิยามหรือความหมายของคำว่าข่าวได้อย่างแน่นอนตายตัวลงไปว่า อะไรคือข่าวที่แน่แท้ อย่างไรก็ตาม ในขณะที่บุคคลหนึ่งให้คำจำกัดความของข่าวไปในทางหนึ่ง อีกบุคคลหนึ่งอาจกำหนดข่าวออกไปอีกลักษณะหนึ่งได้เช่นกัน" ซึ่งได้มีผู้พยายามให้ความหมายไว้ดังนี้

ข่าว คือเรื่องราวอะไรบางอย่างซึ่งเป็นที่น่าสนใจของประชาชน (สถาบันพัฒนาการหนังสือแห่งประเทศไทย, 2530)

ข่าว คือเรื่องราวซึ่งผู้อ่านของท่านมีความปรารถนาที่จะรู้หรืออะไรก็ตามที่พัวพันกับสาธารณะ สวัสดิการ อะไรก็ตามที่ทำให้เกิดความสนใจหรือที่ให้ข้อแนะนำแก่บุคคลเป็นราย ๆ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเขา เกี่ยวกับกิจกรรมของเขา เกี่ยวกับทรัพย์สินของเขา หรือเกี่ยวกับพฤติกรรมของเขาเหล่านั้นแหละคือข่าว (สภา ศิริमानนท์, 2526)

ข่าว คือรายงานเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น ข่าวมิใช่ตัวของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ แต่ข่าวคือเรื่องราวหรือส่วนของเรื่องราวที่เกิดขึ้นที่มาถึงเรา ฉะนั้น ข่าวไม่จำเป็นต้องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทันทีทันใดอย่างที่ได้อำหนดไว้ในพจนานุกรม เพราะ

- เหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้นก็อาจจะเป็นข่าวได้
- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลายปีมาแล้วก็อาจจะเป็นข่าวได้ถ้าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เพิ่งค้นพบ
- เรื่องราวหรือเนื้อหาของข่าวจริง ๆ ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เพิ่งจะเกิดขึ้น

ข่าวที่สำคัญสำหรับชุมชนนี้อาจจะไม่สำคัญสำหรับอีกชุมชนหนึ่ง อะไรที่เป็นข่าวสำหรับชุมชนนี้ อาจจะเป็นข่าวสำหรับคนนี้ อาจจะไม่ใช่ข่าวสำหรับอีกคนหรือคนอื่น ๆ อะไรที่เป็นข่าวในหนังสือพิมพ์อาจจะไม่เป็นข่าวในด้านวิทยุ หรือโทรทัศน์ ในแต่ละชุมชน (ดร.ณิ หิรัญรักษ์ , 2528:8 อ้างจาก English and Hach, 1978)

ข่าว คือสิ่งที่ประชาชนสนใจ

ข่าว คือเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงหรือเรื่องราวที่ประชาชนสนใจใคร่รู้

ข่าว คือเหตุการณ์หรือ "ข่าวสาร" ที่รายงานให้ผู้อ่านทราบ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าข่าวคือ "สารที่มีผู้รับ" (ศิริชัย ศิริภายะ, 2531) ซึ่งเป็นการมองแบบหลากหลาย (Interactionist) คือแล้วแต่มุมมองของคน ซึ่งมีความหลากหลาย ไม่ใช่เป็นการมองเชิงบรรทัดฐาน (normative perspective) ที่มีการจำกัดความหมายอย่างเฉาะเจาะจง ซึ่งหมายความว่า ข่าว คือสารที่มีผู้รับนั้นอาจถูกนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ กันก็ได้ เช่น ข่าวที่ได้แยกย่อยประเภทให้ดูหลากหลายขึ้น ได้แก่ ข่าวกีฬา ข่าวธุรกิจ ข่าวบันเทิง ฯลฯ ซึ่งเป็นการรายงานโดยสื่อมวลชนหรือข่าวที่ถูกเสนอในรูปแบบอื่น เช่น อาจแฝงมาเป็นสาระจากละคร เพลง หรือรายงานอื่นใดก็ได้ ทั้งนี้ต้องมีผู้รับสารนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ฉะนั้น ความหมายของข่าวจึงหลากหลายและขึ้นอยู่กับผู้รับสารด้วย

Gaye Tuchman (1978) ศึกษา "ข่าว" ในแง่ของความเป็นจริงที่ถูกสร้างขึ้นและเสนอเรื่อง News as a Constructed Realities ไว้ในปี 1978 มีสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา "ข่าว" ในแง่มุมดังกล่าว Tuchman เชื่อว่าสื่อมวลชนกำหนดกรอบให้คนเรารับรู้เหตุการณ์ในสังคม โดยทำงานข่าว (newswork) ได้เปลี่ยนแปลงสิ่งที่เกิดขึ้นให้เป็นข่าวด้วย การสร้างความหมายให้กับเหตุการณ์นั้น ซึ่ง Tuchman ให้ความสำคัญกับสังคมวิทยาเชิงอธิบายความหมาย (Interpretive Sociologies) เป็นอย่างมาก เพราะทำให้เข้าใจการสร้างความเป็นจริงของข่าวได้ชัดเจนกว่าแนวทางการศึกษาอื่น

การศึกษาการสร้างความเป็นจริงของข่าวนี้เป็นการศึกษาทางด้านสังคมวิทยา ซึ่งมีแนวความคิดที่ใช้ศึกษากัน 2 แนวคิด คือ

1. แนวคิดของสังคมวิทยาตามประเพณีดั้งเดิม (Traditional Sociologies) ตามแนวคิดนี้เห็นว่า ข่าว เป็นผลผลิตของกระบวนการประกิต เพราะโครงสร้างสังคมกำหนดบรรทัดฐานและทัศนคติ ซึ่งมีอิทธิพลต่อคนในสังคมและบรรทัดฐานของงานอาชีพ โดยกลุ่มเกลาผู้ทำข่าวให้แสวงหา เลือกรสร และเผยแพร่เรื่องราวที่คิดว่าน่าสนใจและสำคัญ โดยโครงสร้างสังคมเป็นตัวกำหนดความหมายของข่าว หากโครงสร้างสังคมและสถาบันต่าง ๆ ของสังคมเปลี่ยนแปลง ความหมายของข่าวก็จะเปลี่ยนแปลงตาม ข่าว จึงเป็นเสมือนกระจกที่สะท้อนสังคม

Roscho (1975) อธิบายว่า ชาว เปลี่ยนแปลงตามโครงสร้างสังคม เช่น การที่ชาวรายงานเรื่องผิดปกติที่เกิดขึ้น อย่างคนกักสุนัข แต่เมื่อโครงสร้างสังคมเปลี่ยนแปลงคนในสังคมยอมรับความผิดปกตินั้นเมื่อใด ความหมายของชาวก็จะเปลี่ยนแปลงไปคือ เห็นว่าเรื่องเช่นนี้ไม่ใช่เรื่องผิดปกติอีกต่อไป จึงสรุปได้ว่าความหมายของชาวเปลี่ยนแปลงตามโครงสร้างสังคม โดยไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของผู้ทำชาว หรือองค์กรชาวแต่อย่างใด

2. แนวคิดของสังคมวิทยาเชิงอธิบายความ (Interpretive Sociologies)

ให้ความสำคัญกับกิจกรรมของผู้ทำชาวและองค์กรชาวมากกว่าบรรทัดฐานของสังคม กล่าวคือบรรทัดฐานของสังคมมิได้เป็นตัวกำหนดความหมายของชาว คุณค่าของชาวเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาโดยผู้ทำชาวเป็นผู้กำหนดความหมายและลักษณะเหตุการณ์ว่าจะให้ปรากฏออกมาในรูปใด เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจึงเป็นเพียงวัตถุดิบของชาว และได้ถูกนำมาผ่านการอธิบายความหมาย กำหนดความหมายหลายขั้นตอน ดังนั้นชาวตามแนวความคิดนี้จึงมิได้สะท้อนสังคม แต่ทำให้สังคมได้รับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมร่วมกัน

แนวความคิดทั้งสองนี้ทำให้เกิดแนวทางการศึกษา ชาว ที่แตกต่างกัน แต่ทว่าแนวความคิดที่ได้รับความสนใจในระยะหลังคือ แนวความคิดเชิงอธิบายความ Alfred Schutz (1962) นักสังคมวิทยาผู้มึบทบาทสำคัญในการพัฒนาแนวคิดนี้มีทัศนะว่าคนเรายอมรับปรากฏการณ์ที่มีผู้เสนอให้โดยไม่มีข้อกังขาใด ๆ เพราะสิ่งที่เราได้รับรู้เหมือนเป็นความจริงที่เป็นภาวิสัย (objective) ซึ่ง Schutz กล่าวว่า การยอมรับนี้เป็นไปตามธรรมชาติ (natural attitude) เพราะคนเราเชื่อว่าปรากฏการณ์ที่เราได้รับนั้นคือความจริง แต่โดยแท้จริงแล้วเรารู้เรื่องราวที่มีทัศนะของผู้ทำชาวปะปนอยู่ด้วย Schutz ย้ำว่ามนุษย์เราเป็นผู้สร้างความหมายและใช้ความหมายร่วมกันในสังคมแนวทางการศึกษาของ Schutz นี้จึงมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการศึกษางานชาวและชาว ในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม รวมไปถึงการทำความเข้าใจเสียงพูดอันเป็นความหมายอย่างหนึ่งด้วย

Grafinkel & Ciourel (1964, 1973) ซึ่งศึกษาทางด้าน

Ethnomethodology มีแนวคิดในเรื่องการสร้างความหมายว่า คนเราสร้างความหมาย
ในลักษณะที่เป็น reflexivity และ indexicality

reflexivity หมายถึงการสร้างความหมายในลักษณะที่สะท้อนความเป็น
จริงของเหตุการณ์ตามที่เกิดในบริบทเดิมของมัน เป็นการรายงานเหตุการณ์โดยตรง

indexicality หมายถึงการสร้างความหมายให้กับ เหตุการณ์ นอกบริบท
เดิมของมัน ผู้รายงานจะให้ความถึงบริบทเดิมของเหตุการณ์ด้วยเพื่อให้ผู้รับเข้าใจใน
ความหมายของเหตุการณ์ที่เข้ามาแล้ว การสร้างความเป็นจริงในลักษณะนี้จึงจำเป็นต้องให้ผู้
รับรู้บริบทเดิมของเหตุการณ์เสียก่อนเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน

ทั้งนี้ reflexivity และ indexicality เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผสม
ผสานกันอยู่ ในการเปลี่ยนเหตุการณ์ให้เป็นข่าว ข่าวที่เสนอแก่สาธารณชนจึงเป็นทั้งการ
บันทึกเหตุการณ์และเป็นผลผลิตที่ได้ผ่านการเลือกสรรเนื้อหา กำหนดรูปแบบการนำเสนอ
และเพิ่มเติมรายละเอียดบางอย่างเข้าไปในกระบวนการผลิต Molotch & Lester
(1975) เชื่อว่า ข่าวที่เสนอทำขึ้นตามความเข้าใจของผู้ทำข่าวที่มีต่อกระบวนการผลิตข่าว
และกระบวนการทางการเมือง ข่าวจึงถูกผลิตขึ้นใหม่ตามโครงสร้างทางการเมืองหรือ
องค์กรข่าว ดังนั้นข่าวจึงสะท้อนให้เห็นบริบทของการผลิตและการนำเสนอซึ่งเป็นลักษณะ
reflexivity

Erving Goffman (1974) ได้เสนอความคิดเรื่อง frame และ strip
เพื่ออธิบายการสร้างความหมายของข่าว โดยกล่าวว่า frame คือหลักการที่องค์กรใช้เป็น
กรอบในการทำงาน ส่วน strip คือหลักเกณฑ์ที่แต่ละบุคคลกำหนดขึ้นเองโดยอิงอยู่กับ
frame ในการทำข่าวจะมี 2 กระบวนการเกิดขึ้นพร้อมกันคือ

1. เรื่องราวที่เกิดขึ้นเปลี่ยนเป็นเหตุการณ์
2. เหตุการณ์เปลี่ยนเป็น "ข่าว"

ในกระบวนการแรก frame เป็นตัวกำหนดว่า เรื่องใดถือเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ควรนำมาเสนอ และในกระบวนการที่สอง strip เป็นตัวกำหนดว่าเหตุการณ์นั้นจะปรากฏออกมาเป็น "ข่าว" ในรูปแบบใด ทั้ง frame และ strip นี้ชี้ให้เห็นถึงหลักเกณฑ์ที่คนเราใช้ในการจัดระบบประสบการณ์ และแปลความหมายของเหตุการณ์ให้ผู้อื่นได้รับรู้ อันเป็นขั้นตอนในการสร้างความหมายให้กับ "ข่าว" นั้นเอง

ในปี 1965 Galtung และ Ruge ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ข่าวมีส่วนสัมพันธ์และได้รับอิทธิพลจาก 3 สิ่งคือ องค์กร แบบฉบับ และสังคมเศรษฐกิจ ซึ่งตามแนวคิดนี้ได้แบ่งการทำข่าวออกเป็น 2 แนว โดยมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กัน 4 ประการ คือ

1. เหตุการณ์ (Events)
2. เกณฑ์ในการเลือกทำข่าวหรือคุณค่าของข่าว (News criteria)
3. ความสนใจของสาธารณชนที่มีต่อข่าว (News interest)
4. การรายงานข่าว (News report)

ในแนวคิดแรก เริ่มต้นให้ความสำคัญของเหตุการณ์ (events) ก่อน แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ว่ามีคุณค่าตามเกณฑ์ (news criteria) หรือไม่ จากนั้น จึงรวบรวมรายงานออกมาเป็นข่าว (news report) โดยไม่ได้คำนึงถึงความสนใจของสาธารณชน (news interest) ว่าให้ความสนใจต่อข่าวนั้นมากน้อยเพียงใด

ส่วนอีกแนวคิดหนึ่ง จะเริ่มที่ความน่าสนใจของข่าว (news interest) โดยนำประสบการณ์ของนักข่าวที่สั่งสมมาประเมินไว้ก่อน ว่าสิ่งใดที่สาธารณชนสนใจ แล้วใช้เกณฑ์ในการเลือกทำข่าว (news criteria) มาตัดสิน เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น จึงตัดสินใจว่าจะทำข่าวขึ้นนั้นหรือไม่ หรือเลือกเอาเฉพาะเหตุการณ์ที่มีคุณค่าเชิงข่าว นำมาทำเป็นรายงานข่าว (news report) ออกไป โดยปรับไปตามเกณฑ์ของข่าว ในกรอบของสำนักข่าวและแนวที่เคยปฏิบัติ โดยคำนึงถึงสิ่งที่ผู้รับสารต้องการอย่างแท้จริง

จากแนวคิดต่าง ๆ นี้ สามารถนำมาอธิบายในเรื่องคุณค่าและโครงสร้างของข่าว โดยเฉพาะกระบวนการผลิตข่าวท้องถิ่นของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน เนื่องจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี เป็นสื่อสารมวลชนที่เป็นองค์กรของรัฐ การผลิตข่าวจึงต้องอาศัยแนวคิดดังกล่าวมาประกอบกัน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายขององค์กร ควบคู่ไปกับการสร้างสรรค์งานข่าวโดยนักข่าว หรือบรรณาธิการของข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดราชบุรี เป็นสำคัญ

คุณค่าของข่าว (News Value)

Allan Bell (1968) แบ่งคุณค่าของข่าวออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. คุณค่าจากบุคคลที่เป็นข่าว และเหตุการณ์ต่าง ๆ

(Values in news actors and events)

Allan Bell เห็นพ้องกับการให้คุณค่าของข่าวจากบุคคลและเหตุการณ์ เหมือนกับที่ Galtung และ Ruge เคยกล่าวไว้ ซึ่งการแบ่งคุณค่าของข่าวเช่นนี้ ทำให้ข่าวนี้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดมุมมองที่ถูกต้อง เทียบตรง และชัดเจน โดยมีองค์ประกอบ ทั้ง 12 ประการต่อไปนี้

1. ความผิดปกติจากสิ่งที่เคยเป็นอยู่ตามปกติ ทำให้เกิดคุณค่าในข่าว และเป็นสิ่งที่สร้างความสนใจให้กับคน (Negative) เช่น ความหายนะต่าง ๆ การบาดเจ็บล้มตาย ความวิบัติต่าง ๆ รวมไปถึง ความขัดแย้งระหว่างบุคคล การเมือง หรือชนชาติต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นพื้นฐานทำให้เกิดข่าวขึ้นมาทั้งสิ้น

2. ความสด ใหม่ ปัจจุบันทันด่วน (Recency) โดยให้เวลา เป็นตัวกำหนดคุณค่าของข่าว

3. ความใกล้ชิด (Proximity) เรื่องที่ใกล้ตัวย่อมมีความสำคัญ และได้รับความสนใจมากกว่า (แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์) เรื่องราวของคนในท้องถิ่นย่อมอยู่ในความสนใจของคนในพื้นที่เดียวกันมากกว่าเรื่องที่ใกล้ตัวออกไป

4. ความสอดคล้อง (Consonance) เป็นสิ่งที่คนได้คาดหวังเอาไว้ในใจว่าสิ่งนี้ควรจะเป็นอย่างไร (Script)

5. สิ่งที่ชัดเจน มีความหมายเป็นหนึ่งเดียว ไม่คลุมเครือ (Unambiguity) เป็นข้อเท็จจริง (facts) จะหลีกเลี่ยงการเขียนข่าวโดยใช้คำว่า น่าจะ, แต่, ถ้า ฯลฯ น้อยที่สุด

6. สิ่งที่ไม่ได้คาดหวัง (Unexpectedness) เช่น วัฒนาการใหม่ ๆ การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีต่าง ๆ อันทันสมัย

7. สิ่งที่เป็น "ที่สุด" (Superlativeness) เช่น ดีที่สุด, ยอดเยี่ยมที่สุด, มากที่สุด ฯลฯ ตัวอย่างเช่น ตึกที่ใหญ่ที่สุด, ที่ ๆ มีอาชญากรรมมากที่สุด ฯลฯ

8. สิ่งที่เป็นความต้องการของคน อันมีผลมาจากสิ่งที่ใกล้ชิดกับชีวิต และประสบการณ์ของคน (Relevance) ในเรื่องต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ, การเมือง, วิทยาศาสตร์ เช่น การมีเงินมากกว่าเดิม ฯลฯ

9. ความเฉพาะตัวของสื่อ (Personalization) เช่น นักเขียนพิเศษในคอลัมภ์ข่าวเฉพาะเรื่อง, คนอ่านข่าวที่ถูใจ ฯลฯ

10. บุคคลเด่น สำคัญ ที่เหมาะเป็นข่าว (Eliteness) รวมไปถึงสิ่งของหรือคนที่คัดไว้แล้วว่ามีความสำคัญที่สุด

11. สิ่งที่ถูกกำหนดมาแล้วจากคุณสมบัติหรือคุณลักษณะนั้น ๆ (Attribute) เป็นเรื่องเฉพาะในแหล่งที่มาของข้อมูลนั้น ๆ เช่น ผู้ติดเชื้อเอชไอวี 2 คนใน 150 คน ได้เสียชีวิตแล้ว เหล่านี้เป็นต้น

12. ความชัดเจนของข้อมูล (Facticity) ในเรื่องต่าง ๆ เช่น ชื่อคน ชื่อสถานที่ จำนวนเงิน จำนวนของสิ่งต่าง ๆ ฯลฯ

2. คุณค่าของข่าวอันเกิดจากกระบวนการของข่าว

(Values in the news process)

จากคุณสมบัติส่วนใหญ่ทั้ง 2 ข้อ ซึ่ง Galtung และ Ruge ได้กล่าวไว้ในเรื่องของคุณค่าของข่าวจากเหตุการณ์และบุคคลต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้แต่งเติมเนื้อหาให้เกิดคุณค่าของข่าวขึ้น สิ่งที่มาเป็นลำดับต่อไป คือความต่อเนื่องและการจัดส่วนรวม ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องของการรวบรวมข่าวและกระบวนการต่าง ๆ ซึ่ง Allan Bell ได้เพิ่มเติมขึ้นอีก 4 ข้อ ดังนี้

1. การแข่งขัน
  2. การร่วมกันมอง
  3. ความสามารถในการพยากรณ์
  4. สิ่งที่ถูกทำขึ้นก่อนหน้านี้
- รวมทั้งหมด 6 ข้อ ได้แก่

1. ความต่อเนื่อง (Continuity)

หมายถึง เมื่อเกิดข่าวแรกขึ้นมาแล้ว ย่อมต้องมีข่าวต่าง ๆ ต่อไปในลักษณะเดียวกัน (News Breeds news) เพราะข่าวที่ได้ถูกนำเสนอออกไปอย่างดีแล้ว ย่อมเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิดข่าวที่ดีขึ้นในลักษณะเช่นนี้อีกต่อไป

2. การแข่งขัน (Competition)

ลักษณะเหมือนกับเงินเหรียญที่จะต้องมีการสะท้อนอีกด้านหนึ่งออกมาเช่นกันข่าวทุก ๆ ข่าว ที่เผยแพร่ออกไปนั้น ย่อมต้องการความพิเศษเฉพาะตัว การเสนอเรื่องราวต่าง ๆ จะต้องถูกแข่งขันกันในวงการตลาดข่าวสาร ด้วยมุมมองของการสัมภาษณ์ที่พิเศษออกไป (Tuchman 1978)

3. การร่วมมือกันมอง (Co-Option)

เช่น การร่วมกันสะท้อนปัญหาสิทธิอย่างต่อเนื่องในสื่อมวลชนต่าง ๆ หรือเหตุการณ์พิเศษที่สามารถสร้างคุณค่าในข่าวขึ้นร่วมกัน

4. การจัดส่วนรวม (Composition)

เป็นการแต่งแต่มีหนังสือพิมพ์หรือประกาศโฆษณาต่าง ๆ ตามที่ บก.ข่าวต้องการให้ผสมกลมกลืน ในความแตกต่างกันของข่าวประเภทต่าง ๆ และการปรับบางอย่างที่ราบเรียบราวเส้นด้าย ให้ลงตัวอย่างเหมาะสม

5. การทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้า (Predictability)

เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการติดต่อสื่อสารงานข่าว โดยการให้ความรู้และ
 วิจารณ์ของตัวผู้ทำข่าวมา เสริมการพยากรณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ ก่อนที่ข่าวนั้นจะสิ้นสุด
 สมบูรณ์ ซึ่งหัวข้อนี้จะเกิดคุณค่าข่าวขึ้นเป็นอย่างมาก

6. สิ่งที่ถูกทำขึ้นมาก่อนหน้า (Prefabrication)

สิ่งที่ได้ทำไว้แล้วสามารถนำมาอ้างอิงหรือแทนที่ได้อย่างรวดเร็ว ในข่าวที่มี
 ลักษณะเนื้อหาคล้ายคลึงกัน

3. คุณค่าของข่าวจากเนื้อหา

(Values in the News Text)

ขึ้นอยู่กับ 3 สิ่ง คือ

1. Clarity	- ความแจ่มแจ้ง ชัดเจน
2. Brevity	- ความสั้น กระชับรัด
3. Colour	- สีสีนของข่าว

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการเขียนวรรคนำ (lead) ซึ่งเป็นย่อหน้าแรกของ
 ข่าว อันเป็นเรื่องราวของการสรุปเหตุการณ์ต่าง ๆ

Galtung และ Ruge (1965) ได้กำหนดจุดประสงค์จาก 2 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการที่องค์ประกอบต่าง ๆ ของข่าวได้รวมเข้าไว้ด้วยกัน

มันไม่ได้แยกออกจากกัน แต่เป็นการสะสมให้เพิ่มพูนขึ้น นั่นก็หมายถึงว่าข่าวจะมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น ถ้าประกอบด้วยองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน ตัวอย่างเช่น ข่าวกีฬา เป็นสิ่งที่รวบรวมมาหลาย ๆ เหตุการณ์เข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ความชัดเจน จากผลการแข่งขันเป็นการต่อสู้จากสิ่งที่ไม่ได้คาดหวังไว้

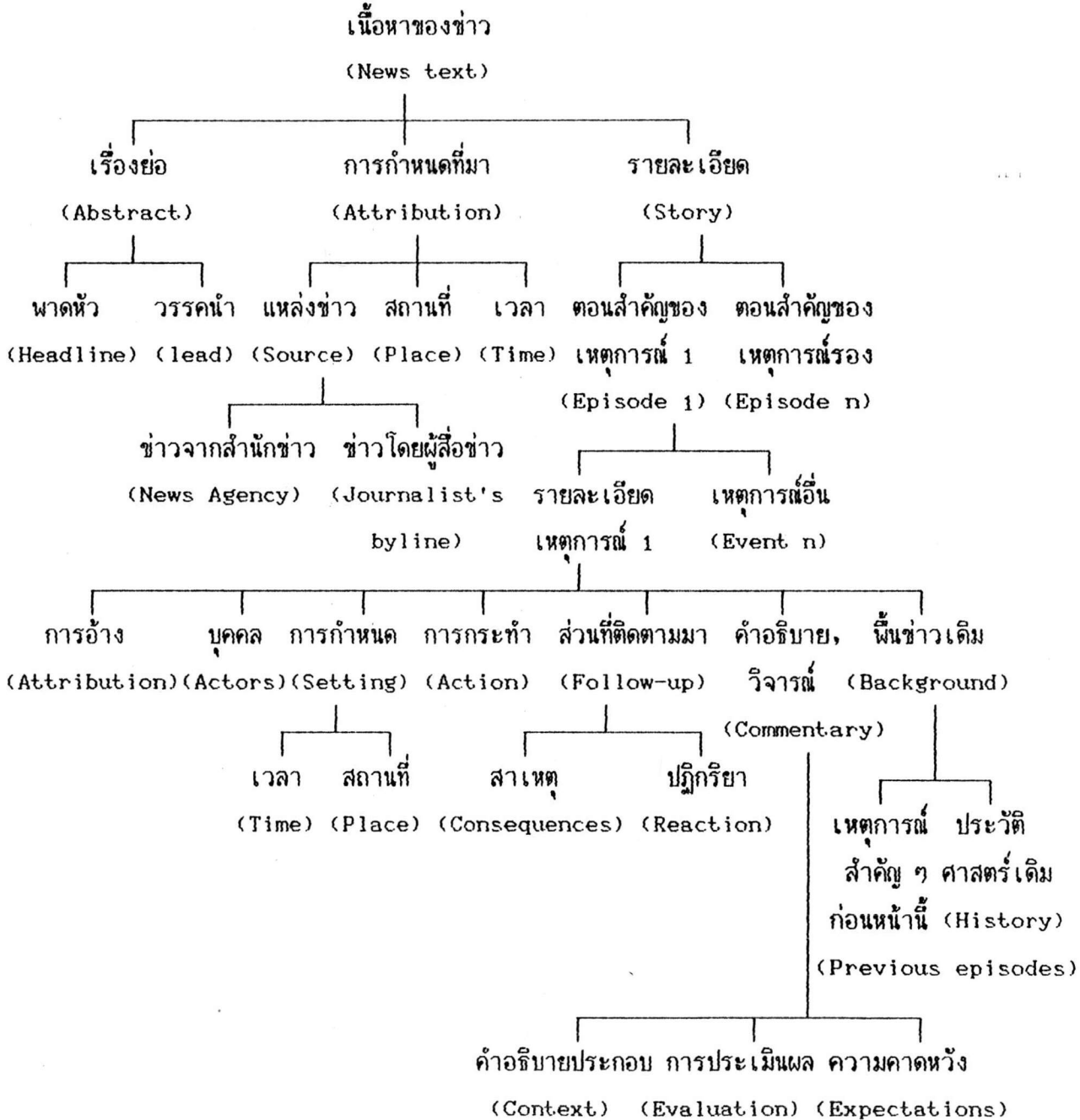
โครงสร้างของเนื้อหาข่าว

(The Structure of news Stories)

Van Dijk (1983) ได้ให้นิยามในเรื่องของการพูดคุยเกี่ยวกับข่าว และลักษณะอื่น ๆ จำเป็นต้องมีเงื่อนไขอันประกอบด้วย เรื่องย่อ (abstract) การกำหนดแหล่งที่มา (Attribution) และรายละเอียดของเนื้อหาต่าง ๆ (Story proper) มีรายละเอียดแสดงจาก ภาพ ต่อไปนี้

ภาพแสดงโครงสร้างของเนื้อหาข่าว (The Structure of News Stories)

แผนภูมิแสดงโครงสร้างของเนื้อหาข่าว ได้แก่ จำนวนของเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือตอนสำคัญของเหตุการณ์หลัก การติดตามผล และพื้นเรื่องเดิม มีส่วนเพิ่มความสำคัญเป็นอย่างมากในเรื่องของเหตุการณ์หลัก ๆ นอกจากนี้ พาดหัวหลัก และพาดหัวรองก็เป็นส่วนที่ประกอบให้เนื้อหาชัดเจนขึ้น รวมไปถึงสิ่งที่กำหนดหรืออ้างอิงต่าง ๆ ก็เป็นส่วนประกอบสำคัญของเหตุการณ์ หรือตอนหลัก ๆ ของเนื้อหานั้น ๆ ด้วยเช่นกัน

แนวคิดในเรื่องการสร้างสารให้ตรงกับความต้องการของผู้รับสารในประเทศกำลังพัฒนา

ในการพัฒนาชาตินั้น สื่อสารมวลชนจะมีหน้าที่สำคัญอยู่ 4 ประการคือ หน้าที่แจ้งข่าวสาร หน้าที่ชี้แจงนโยบาย หน้าที่ให้การชี้แนะหรือให้การศึกษา และหน้าที่ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. **หน้าที่ให้ข่าวสาร (Information or Watchman Function)** โดยความหมายของหน้าที่นี้ สื่อมวลชนก็จะทำหน้าที่ดั่งนกน้อยที่โฉบบินไปสอดขอบฟ้า ค้นคว้าข่าวสารความเป็นไป แล้วรายงานให้แก่ประชาชนได้ทราบ ในการรายงานนั้นก็จะเป็นผู้ให้สีสันของสภาพแวดล้อมแก่ประชาชนได้รู้ว่ามียะไรเกิดขึ้นที่ไหน และมีความหมายอย่างไรกับวิถีชีวิตของเขาโดยทั่ว ๆ ไป

การสื่อข่าว การเสนอข่าว การสำรวจสังคม แล้วรายงานความเป็นไปของสื่อมวลชน จะช่วยลดช่องว่างของความรู้ระหว่างผู้นำในเมืองใหญ่กับชาวไร่ชาวนาในชนบท ถ้าหากว่าสื่อมวลชนเหล่านี้สามารถเข้าถึงท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศชาติได้อย่างทั่วถึง สื่อมวลชนจะทำให้คนเมืองและคนชนบทสนใจสภาพชีวิตซึ่งกันและกัน และจะกระตุกการช่วยกันพัฒนาโดยสื่อมวลชนจะทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

1.1 เปิดโลกทัศน์ของประชาชนในประเทศชาติให้กว้างไกลไปกว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตน

1.2 ช่วยให้เกิดความสนใจในเรื่องที่สำคัญ การเล่นข่าว การเสนอข่าวของสื่อมวลชน โดยการวางข่าวไว้หน้าหนึ่ง การพาดหัวตัวใหญ่ การเสนอข่าวต่อเนื่องกันหลายวัน การเสนอข่าวทางวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียงบ่อย ๆ จะทำให้ข่าวนั้นกลายเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และประชาชนทั่วประเทศติดตามศึกษาหารายละเอียดเกี่ยวกับข่าว เพราะฉะนั้นถ้าเราอยากให้การเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นก็สามารถที่จะใช้การเล่นข่าวของสื่อมวลชนสร้างความสำคัญให้แก่การเปลี่ยนแปลงนั้นได้

1.3 ช่วยยกระดับความทะเยอทะยาน โดยการเสนอภาพในอุดมคติ การเสนอผลสำเร็จของความก้าวหน้า เสนอประวัติบุคคลที่มีความก้าวหน้าในการทำงานโดยอาศัยเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการดำเนินชีวิต จะช่วยทำให้คนเราเกิดความรู้สึกอยากจะทำให้ออกไปจากสภาพชีวิตที่เป็นอยู่ ไม่จมปรักติดตันกับสภาพชีวิตเดิม สลัดความรู้สึกเรื่องพรหมลิขิตและชะตากรรมออกไปจากแนวปรัชญาชีวิต ทำให้เกิดความต้องการที่จะเสี่ยง ขอบข่ายถิ่นฐาน และเปลี่ยนอาชีพให้ดีขึ้น

1.4 ช่วยสร้างบรรยากาศของการพัฒนา เรื่องราวข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับความสำเร็จ ความก้าวหน้า เป็นสิ่งที่ทำให้คนอยากก้าวไปจากจุดที่เป็นอยู่ การชี้แนะปัญหาของสภาวะในปัจจุบันทำให้คนรับรู้ปัญหาของสภาวะที่เป็นอยู่แล้วอยากเปลี่ยนแปลงการรายงานข่าว ความสำเร็จเป็นช่วง ๆ ทำให้เกิดกำลังใจ และการชี้แนะระดับความร่วมมือกับโครงการต่าง ๆ ทำให้บรรยากาศของการพัฒนาดำเนินไปได้ด้วยดี

2. **หน้าที่นงนโยบาย (Policy Function)** ในประเทศที่กำลังพัฒนาการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องนโยบาย เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะการชี้แจงนโยบายจะทำให้เกิดการร่วมมือกันในหมู่ประชาชนทุกระดับ โดยหน้าที่นี้ สื่อมวลชนสามารถที่จะเอาข้อมูลจากประชาชนไปสู่ผู้ตัดสินใจวางนโยบายและในทางเดียวกัน ก็สามารถชี้แจงนโยบายให้แก่ประชาชนได้รับทราบและเกิดการยอมรับทำให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนทั้งประเทศที่จะร่วมมือร่วมใจในการพัฒนา ถ้าจะมองกันโดยละเอียดแล้วในหน้าที่ชี้แจงนโยบายนั้นสื่อสารมวลชนจะปฏิบัติการได้ดังต่อไปนี้

2.1 ช่วยเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าทัศนคติและค่านิยมที่ฝังใจประชาชนอยู่นั้นมีอยู่ไม่น้อยที่มีอุปสรรคต่อการพัฒนา การต่อต้านการเปลี่ยนแปลง การชอบความสุขสบาย การขาดความทะเยอทะยาน การไม่มีความเชื่อในสิ่งใหม่ การยอมรับชะตากรรมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นการที่จะทำให้ประชาชนยอมรับนโยบายใหม่ ๆ ที่ขัดต่อความเชื่อความนิยมดั้งเดิมของประชาชนนั้น สื่อมวลชนต้องทำหน้าที่ในการเขียนบทความชี้แจงเหตุผล ชี้มุมมองใหม่ ให้มาตรการในการประเมินใหม่ การลงบทสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำทางความคิดเห็นที่ประชาชนยอมรับนับถือ เพื่อให้เกิดการยอมรับนโยบายใหม่ ๆ ได้ง่ายขึ้น

2.2 ช่วยก่อให้เกิดการสนทนาระหว่างบุคคล เมื่อมีข่าวคราวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงออกไปจากสื่อมวลชน ก็จะกระตุ้นทำให้เกิดการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทัศนคติต่าง ๆ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ทำให้ผู้บริหาร ผู้ก่อร่างนโยบายได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจที่จะมีการยอมรับกันโดยถ่วงหน้า ถ้าไม่มีข่าวสารจากสื่อมวลชนออกไป การสนทนาระหว่างบุคคลก็ไม่เกิดขึ้น ข้อมูลที่จะใช้บ่อนให้กับผู้ตัดสินใจวางนโยบายก็จะไม่มีทำให้ขาดความเป็นประชาธิปไตยในการพัฒนาประเทศ

2.3 ช่วยให้เกิดการยอมรับสถานภาพ บุคคลที่ดี นโยบายที่ดี จะมีบทบาทในการพัฒนาประเทศอย่างสัมฤทธิ์ผล ก็ต่อเมื่อประชาชนยอมรับความเป็นผู้นำของบุคคลความสามารถของบุคคล ในการปฏิบัติงานในหน้าที่จะช่วยทำให้บุคคลได้รับการยอมรับจากประชาชน สิ่งที่เขาผู้นั้นเสนอในหน้าที่ย่อมมีค่านึง ยอมรับ และให้ความร่วมมือ นโยบายที่ได้รับการชี้แจงให้เห็นถึงความสำคัญ ย่อมมีคนยอมรับเอาไปเป็นแนวทางของการประพฤติปฏิบัติยิ่งถ้ามีการชี้แจงว่านโยบายดังกล่าวนี้ มีข้อมูลจากประชาชนเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจแล้วการยอมรับก็ยิ่งจะเป็นไปได้ง่ายยิ่งขึ้น ถ้าสื่อมวลชนปฏิเสธบุคคลหรือนโยบายใด ๆ แล้ว การเรียกร้องความร่วมมือจากประชาชนให้ปฏิบัติตามนโยบายนั้นก็จะเป็นไปได้ยาก

2.4 ช่วยให้เกิดการพูดคุยเกี่ยวกับนโยบาย นอกเหนือไปจากการกระตุ้นให้มีการพูดคุยถึงนวัตกรรมต่าง ๆ ก่อนการกำหนดนโยบายแล้ว บทบาท บทบรรณาธิการของสื่อสารมวลชนสามารถที่จะเป็นแนวทางชี้แนะการพูดคุยเกี่ยวกับนโยบาย ถ้าหากบทความ บทบรรณาธิการต่างๆ สนับสนุนนโยบายก็จะยิ่งทำให้โยบายนั้นได้รับการยอมรับเร็วขึ้น และเสียงวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ ก็จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบายในครั้งต่อไป

2.5 ช่วยตอกย้ำทัศนคติของสังคม เมื่อโยบายได้รับการยอมรับและนำไปปฏิบัติแล้ว สื่อสารมวลชนสามารถที่จะพูดถึงการปฏิบัตินั้นให้ประชาชนเห็นว่ามันได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตใหม่แล้ว กลายเป็นทัศนคติที่ทุกคนยอมรับเอาไปประพฤติดำเนินปฏิบัติ และทำให้คนที่ไม่ประพฤตินำปฏิบัติกลายเป็นคนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน

3. หน้าที่ให้การศึกษา (Teaching Function) เมื่อการพัฒนาประเทศก้าวไป การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้น คนในประเทศทุกคนกำลังเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ประชาชนกำลังต้องการการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ประชาชนที่เป็นสมาชิกของสังคมต้องเตรียมตัวเข้าสู่สังคมใหม่ที่มีนวัตกรรมใหม่ ๆ สื่อมวลชนจะทำหน้าที่เป็นผู้เผยแพร่ความรู้ ในกระบวนการทางสังคมหรือการเตรียมคนเข้าสู่สังคมใหม่ มีทักษะใหม่ มีทัศนคติใหม่ มีค่านิยมใหม่ และมีความเชื่อใหม่พร้อมจะใช้ชีวิตในสังคมที่พัฒนาแล้วด้วยความสบายใจ ในหน้าที่ที่สื่อสารมวลชนทำได้มากที่สุดก็คือ

3.1 เป็นผู้ให้ความรู้แก่ประชาชน การให้ข้อมูล การใช้เครื่องจักรสารธารณสุขพื้นฐานและโภชนาการพื้นฐานที่กระจายสู่ประชาชนในขณะนี้มาจากสื่อสารมวลชนมากที่สุด ประชาชนเริ่มเข้าใจถึงน้ำส้มสายชูเทียมและแท่ง รั้วจิกโทษของผงชูรส รั้วจิกวิธีการคุกคามแบบต่าง ๆ โดยผ่านทางสื่อมวลชน เช่น ข่าววิทยุกระจายเสียง บทความวิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์

3.2 เป็นผู้สอนทักษะ นอกจากจะให้เกิดความรู้ความเข้าใจแล้ว ขั้นตอนในการปฏิบัติในการดำเนินงานก็ได้ถูกนำมาเผยแพร่ในสื่อมวลชน เช่น วิธีการทดสอบน้ำส้มสายชูด้วยการแช่ผักซี วิธีการดูผงชูรสปลอมด้วยการเผาไฟ

3.3 ช่วยให้การเรียนรู้เร็วขึ้น ปัจจุบันนี้คนชนบทและคนเมืองสามารถรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ เรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ได้รวดเร็วกว่า ๆ กันโดยอาศัยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ตลอดจนข่าวผ่านดาวเทียม

4. **หน้าที่เปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Transformation Function)** ในการที่เราได้รับรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อมวลชนมากมาย วิธีการเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นลีลานำเสนอ การเลือกรูปแบบ และเทคนิคการสร้างเนื้อหาซึ่งมีส่วนที่จะปรับอารมณ์ความรู้สึกทำที่ที่เราจะมีต่อสิ่งเร้าในสังคมได้ด้วย เนื้อหาที่ดี ๆ แต่ขาดการเสนอที่ดีก็อาจทำให้เราปฏิเสธข้อมูลเหล่านั้น แต่วิธีการนำเสนอที่ดีจะทำให้เราประทับใจและเกิดอารมณ์คล้อยตามการเปลี่ยนทัศนคติที่สื่อมวลชนกระทำนั้นอาจเกิดขึ้นโดยสิ่งต่อไปนี้

4.1 การใช้ลีลาและองค์ประกอบของการสร้างเนื้อหาสร้างสภาวะอารมณ์ คนเราจะทำอะไรได้ต้องมีสภาวะอารมณ์ (mood) ดนตรี ภาพยนตร์ ข่าวในสื่อมวลชนหลายครั้งสร้างสภาวะอารมณ์ทำให้เราพร้อมต่อการแสดงออก ซึ่งพฤติกรรมบางอย่าง เช่น คึกคักอยากเลือกตั้ง สนุกสนานกับช่วงเวลาเทศกาล จริงจังกับภาวะหน้าสีวหน้าหวานของประเทศ

4.2 การชี้มุมมองใหม่ให้แก่ประชาชน คนเราบางทีเมื่อมีข่าวสารอยู่ในมือ แต่มองอะไรในมุมเดิม ทัศนคติก็จะอยู่อย่างเดิมไม่เปลี่ยนแปลง แต่ถ้าเราเปลี่ยนมุมมองให้ เราก็เกิดทัศนคติใหม่ ๆ เช่น ถ้าเราคิดถึงความหรรุหระเราก็อยากจะหาสินค้าต่างประเทศมาใช้ แต่ข่าวสารเรื่องการนิยมไทย จะทำให้เราเกิดความรู้สึกเปลี่ยนมุมมองใหม่ขึ้นได้

สำหรับการสร้างสารให้ตรงกับความต้องการ ของผู้รับสารตามแนวคิดของ Wilbur Schramm (1964) ¹⁵ นั้น Schramm ได้สรุปสิ่งที่สื่อมวลชนสามารถทำได้ เพื่อสนองความต้องการของผู้รับสารในประเทศกำลังพัฒนาในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

1. สื่อมวลชน เป็นเสมือน "Watchmen" เนื่องจากสื่อนี้มีความสามารถในการรายงาน และให้ข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการให้บริการด้านข่าวสารต่าง ๆ สำหรับประเทศกำลังพัฒนา
2. สื่อมวลชนสามารถเปิดโลกให้กว้างขวางออกไปจากเดิม เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมประเพณี และสังคมสมัยใหม่ให้เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศ
3. สื่อมวลชนสามารถสร้างจุดเน้นเพื่อสร้างความสนใจในเรื่องต่างๆ อย่างชัดเจน เพื่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาประเทศ
4. สื่อมวลชนสามารถเสริมความตั้งใจในด้านต่าง ๆ ของคนในประเทศกำลังพัฒนาได้มากขึ้น

แม้ว่าการสื่อสารจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศแต่ก็มิใช่ว่าการใช้การสื่อสารช่วยการพัฒนาประเทศจะสำเร็จจุล่งโดยง่ายตายทุกครึ่งไป การที่จะใช้สื่อสารมวลชนในการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ศึกษาบรรยากาศของชุมชนและภูมิหลังของกลุ่มเป้าหมาย การสื่อสารที่ดีไม่ใช่มองแต่ตัวแปรทางด้านการศึกษา เช่น ใครเป็นผู้ส่งสาร ข้อความของสาร หรือสิ่งที่จะส่งสาร แต่ต้องมองดูด้วยว่าผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของเราเป็นใคร รู้อะไร เชื่ออะไร มีทัศนคติ มีค่านิยมเป็นอย่างไรมาก่อนแล้ว ถ้าหากว่าข้อความที่เราสื่อสารออกไปไม่สอดคล้องกับความคิด ความเชื่อ ความรู้ดั้งเดิมที่มีอยู่ ความสำเร็จก็เกิดขึ้นได้ยาก

2. เลือกผู้ส่งสารให้ถูกต้องและสร้างข่าวสารให้มีประสิทธิภาพ การนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคม เราต้องเลือกผู้ที่จะนำการเปลี่ยนแปลงนั้นไปสู่สังคม บางทีอาจจะเป็นเจ้าของหน้าที่จากส่วนกลาง บางทีอาจจะเป็นผู้นำในท้องถิ่น บางทีอาจจะเป็นดารา นักแสดง บางทีอาจจะเป็นนักการเมือง บางทีอาจจะเป็นเพื่อนบ้านรอบ ๆ ตัวของเขาเอง การพิจารณาหาผู้ส่งสารหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอย่างถูกต้อง ย่อมทำให้การยอมรับการเปลี่ยนแปลงไปได้ง่ายยิ่งขึ้น

จากกรอบทฤษฎี และ แนวคิดทั้งหมดที่ได้หยิบยกมานั้นจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีผู้ปิดเปิดประตูสาร (Gatekeeper Theory) และทฤษฎีการกำหนดวาระ (Agenda - Setting Theory) เกี่ยวข้องกับผู้ผลิตข่าวท้องถิ่นของ สวท.ราชบุรี ในฐานะผู้ทำการสื่อสารมวลชน ด้วยการเลือกกำหนด (Set) ประเด็นปัญหาต่าง ๆ เสนอสู่ประชาชนโดยมีมุมมองอันสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องคุณค่าของข่าว (News Value) มาประกอบกันเป็นโครงสร้างเนื้อหาของข่าว (The structure of news stories) ตามแนวคิดของ Van Dijk ทั้งนี้ เพื่อให้การผลิตข่าวท้องถิ่นของ สวท.ราชบุรี มีเนื้อหาตรงตามหน้าที่ของการเป็นสื่อมวลชนที่จำเป็นต้องผลิตข่าวเพื่อผู้รับสารในประเทศกำลังพัฒนาตามนโยบายการจัดตั้งสถานีวิทยุแห่งนี้ของกรมประชาสัมพันธ์ อันสอดคล้องกับแนวคิดของ Wilbur Shramm ในเรื่องการสร้างสารให้ตรงกับความต้องการของผู้รับสารในประเทศกำลังพัฒนา โดยมีวิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพอันนับเป็นทางเลือกใหม่ของการแสวงหาทิศทางของนิเทศศาสตร์ (ศิริชัย ศิริกายะ, 2529) ดังรายละเอียดของระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งจะได้กล่าวถึงในบทต่อไป